

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny**

Warszawa, dnia 18 stycznia 2011 r.

**Pani
prof. dr hab. Barbara Kudrycka
Minister
Nauki i Szkolnictwa Wyższego**

KNO-4101-06-02/2010
P/10/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Ministerstwo lub MNiSW) realizację zadań w zakresie międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju w latach 2008-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 grudnia 2010 r., na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację skontrolowanych zadań, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła sfinansowanie kosztów kształcenia cudzoziemców na polskich uczelniach z krajów-biorców Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (*Official Development Assistance* – ODA) oraz kosztów świadczeń stypendialnych. Kształceniem cudzoziemców objęto 4.964 osoby w 2008 r. i 4.754 osoby w latach w 2009 - 2010 r. (I półrocze), kosztem łącznie 88.591 tys. zł (w tym: 34.679 tys. zł w 2008 r., 33.695 tys. zł w 2009 r. i 20.217 tys. zł w I półroczu 2010 r.). Świadczeniami stypendialnymi objęto 1.910 studentów, doktorantów i stażystów długoterminowych w 2008 r. oraz 1.902 w latach 2009-2010 r. kosztem łącznie 37.573 tys. zł, (w tym: 13.803 tys. zł w 2008 r., 14.436 tys. zł w 2009 r. oraz 9.334 tys. zł w I półroczu 2010 r.)

Największy odsetek stypendystów stanowiły osoby pochodzące z państw europejskich – 73% (w tym głównie z Białorusi – 60% i Ukrainy – 35%), a także z państw azjatyckich – 25% (głównie z Kazachstanu – 67% i Gruzji – 7,5%).

W ramach pomocy dla krajów rozwijających się, będących biorcami ODA, Ministerstwo w latach 2009-2010 skierowało nauczycieli akademickich – specjalistów w dziedzinie języka polskiego do pracy w ośrodkach akademickich wybranych krajów-biorców ODA (łącznie koszt – 2.090 tys. zł) oraz nieodpłatnie przekazało zagranicznym szkołom wyższym pomoce dydaktyczne do nauki języka polskiego o wartości 85,6 tys. zł.

Udzielając pomocy zagranicznej MNiSW sfinansowało również realizację trzech projektów pomocowych dla cudzoziemców z krajów rozwijających się lub w okresie transformacji na podstawie umów zawartych z Uniwersytetem Warszawskim, w tym:

- 1) *Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców* z państw powstałych po rozpadzie b. Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, w którym w latach akademickich 2008/2009 oraz 2009/2010 uczestniczyło łącznie 117 osób;
- 2) *Programu Stypendialnego im. Konstantego Kalinowskiego* przeznaczonego dla obywateli Białorusi, w ramach którego, w połowie grudnia 2009 r., 213 cudzoziemców kształciło się na 43 polskich uczelniach i otrzymywało stypendium,
- 3) *XIX Wschodniej Szkoły Letniej UW* i „*XX Wschodniej Szkoły Letniej UW*”, w którym wzięło udział łącznie 39 cudzoziemców pochodzących m.in. z Ukrainy, Białorusi, Mołdawii i Kirgistanu.

Wysokość środków zakwalifikowanych przez Ministerstwo jako wydatki na polską pomoc zagraniczną ze środków cz. 38 budżetu państwa – *Szkolnictwo* wyższe wyniosła ogółem 140.138,1 tys. zł, w tym: 52.106,6 tys. zł w 2008 r., 53.495,0 tys. zł w 2009 r. oraz 34.536,5 tys. zł w I półroczu 2010 r.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na przekazaniu Ministerstwu Spraw Zagranicznych (MSZ) informacji wskazującej niewłaściwą kwotę wydatków poniesionych na pomoc rozwojową w 2009 r.

Ministerstwo przekazało MSZ informację zawierającą nieprawidłową kwotę środków wydatkowanych na realizację działań rozwojowych w 2009 r., tj. 1.943,2 tys. zł zamiast kwoty 3.835,2 tys. zł. W kwocie tej MNiSW uwzględniło koszty kształcenia i stypendiów dla osób nieobjętych ODA (33,7 tys. zł), a jednocześnie nie zaliczyło do niej środków

pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań związanych z polską pomocą zagraniczną (1.925,7 tys. zł).

W piśmie z dnia 22 lutego 2010 r. wśród podanych przedsięwzięć wymieniono dwa projekty pomocowe, których koszty realizacji w całości zaliczono do pomocy rozwojowej, pomimo iż programami tymi zostało objętych również 11 cudzoziemców pochodzących z Rosji – państwa niebędącego na liście krajów-biorców Oficjalnej Pomocy Rozwojowej. Dotyczyło to *Programu stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców* (10 osób pochodzących z Rosji) oraz projektu pn. *XIX Wschodnia Szkoła Letnia UW* (jedna osoba pochodząca z Rosji). Koszt kształcenia i świadczeń stypendialnych dla tych osób wyniósł 33,7 tys. zł.

Ministerstwo nie zakwalifikowało jako ODA środków w wysokości 1.925,7 tys. zł pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 83, poz. 36 w 2009 r. pn. *Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, w tym co najmniej 40 mln na pomoc rozwojową dla Afganistanu oraz na dofinansowanie Specjalistycznych Studiów Wschodnich Uniwersytetu Warszawskiego – kwota 2,3 mln oraz na telewizję Bielsat – 4.697 tys. zł*) przyznanych na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 6 lipca 2009 r. m.in. na kształcenie studentów studiów stacjonarnych Specjalistycznych Studiów Wschodnich Uniwersytetu Warszawskiego (1.474,1 tys. zł) oraz na świadczenia stypendialne dla cudzoziemców (451,6 tys. zł), pomimo ich przeznaczenia wskazanego w załączniku nr 2 do ustawy budżetowej na 2009 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 58, ze zm.) oraz w *Programie polskiej pomocy zagranicznej udzielanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2009*.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż w latach 2008-2010 (I półrocze) obowiązujące w Ministerstwie procedury kontroli finansowej nie uwzględniały zadań związanych z udzielaniem pomocy zagranicznej ze środków będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego, w szczególności dotyczących wykorzystywania i kwalifikowania środków na ODA, monitorowania i ewaluacji projektów pomocowych oraz przekazywania właściwym podmiotom informacji i sprawozdań statystycznych z wysokości udzielonej pomocy.

Obowiązek ustalenia pisemnych procedur dla zadań związanych z rozdysponowaniem środków publicznych wynikał do dnia 31 grudnia 2009 r. z art. 47 ust. 3 ustawy z 30 czerwca

2005 r. o finansach publicznych z 2005 r. (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.). Natomiast od 1 stycznia 2010 r. zgodnie z art. 69 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009, poz. 157, poz. 1240, ze zm.) minister kierujący działem administracji rządowej powinien zapewnić funkcjonowanie adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej oraz może określić w formie komunikatu i ogłosić w dzienniku urzędowym szczegółowe wytyczne w zakresie kontroli zarządczej dla kierowanych przez niego działów administracji rządowej.

* * *

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o rzetelne informowanie Ministra Spraw Zagranicznych na temat wysokości środków wydatkowanych na pomoc rozwojową ze środków będących w dyspozycji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Minister o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Minister prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartego w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.